

We Lwowie, dnia 19. października 1903.

Aleg. 456

Sprawozdanie

komisji przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego (komisja krajowa dla spraw przemysłowych).

Wysoki Sejmie!

Komisja przemysłowa sejmowa przedkłada niniejszem Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o przekazaniu jej sprawozdaniu Wydziału krajowego, względnie komisji krajowej dla spraw przemysłowych, o ile takowe dotyczy wewnętrznej jej organizacji, zasiłków i stypendyów, pożyczek na cele przemysłowe, funduszu przemysłowego i spraw handlu krajowego.

Komisja krajowa dla spraw przemysłowych od rozpoczęcia nowej kadencji sejmowej pracuje w nowym, o czterech członków wzmocnionym składzie, liczącym obecnie członków 34. Pracę komisji, w tym czasie niezwykle wydatną i pożyteczną, w wielkiej mierze utrudniał brak odpowiedniego i do potrzeb czasu, oraz z dnia na dzień zwiększającej się pracy, zastosowanego regulaminu i statutu, oraz zbyt słabo obsadzone biuro komisji. Tymi względami powodowana komisja krajowa dla spraw przemysłowych wypracowała przede wszystkim nowy regulamin, zatwierdzony przez Wydział krajowy dnia 7. czerwca r. z., oraz statut, zatwierdzony przez Wysoki Sejm dnia 19. września b. r. Na podstawie już tego nowego regulaminu wybrała komisja z początkiem czerwca b. r. dwa komitety, z których jeden zajmuje się wyłącznie sprawami szkolnymi, drugi handlowymi i przemysłowymi.

W sprawozdaniu swem za rok 1902 komisja krajowa dla spraw przemysłowych daje wyczerpujący obraz swej działalności. Ocenienie tejże na polu szkół zawodowych i szkół przemysłowych uzupełniających jest przedmiotem osobnych sprawozdań sejmowej komisji przemysłowej, tu jednak nadmienić wypada, że w r. 1901/2 było szkół przemysłowych uzupełniających 50, a w nich uczniów zapisanych 6364, zaś szkół zawodowych 46 z liczbą uczniów 1103. Uczniowie ci po ukończeniu szkół zawodowych niejednokrotnie, nie posiadając własnych funduszy, nie są w stanie w obranym zawodzie przystąpić do pracy, to też Wydział krajowy na wniosek komisji przychodzi im w licznych wypadkach z materialną pomocą, która czyto w formie jednorazowych dla uczniów w celu samodzielnego prowadzenia przedsiębiorstwa, czy też miesięcznie lub rocznie wypłacanych zasiłków w celu uzupełnienia studiów fachowych, umożliwia im praktyczne użytkowanie nabytej w szkołach wiedzy i zręczności. Tego rodzaju bezzwrotnych zasiłków udzielono w 1902 roku 57 uczniom w łącznej kwocie 5.550 k. Nadto udzielono na inne specjalne cele przemysłowe przemysłowcom różnego zawodu zasiłków bezzwrotnych w kwocie 4.550 koron.

Komisya dla spraw przemysłowych trzymała się słusznej zasady, że w kierunku opieki nad tymi drobnymi producentami nie wystarczy ułatwić im nabycie potrzebnych fachowych wiadomości, ani nawet materyjalne poparcie celem umożliwienia otwarcia własnego warsztatu pracy, lecz że opiekę tę rozciągnąć należy dalej i nowym tym zastępom pracowników należy pospieszyć z pomocą handlową przez stosowną organizację zbytu ich produktów. I na tem polu, choć pierwsze dopiero postawiono kroki, znaczny już daje się widzieć postęp. Akcyja jednak organizacyjna handlowa tego rodzaju, tak rozmiarami swemi olbrzymia, tak wszechstronna i żmudna, a wymagająca ogromnego nakładu pracy i fachowych wiadomości handlowych, przechodzi już granice zadań, jakimi obarczony jest Wydział krajowy i komisya dla spraw przemysłowych jako jego organ doradczy. To też jeszcze w r. 1899 powierzył Wydział krajowy akcyję tę Krajowemu Związkowi przemysłowemu, jako swojej agencji handlowej, przyznając mu za tę czynność kosztowną, a żadnych nie przynoszącą korzyści, subwencję roczną, początkowo w kwocie 2.400 k., później 3.600 k., a obecnie wstawił do preliminarza na r. 1903 kwotę 15 000 k. Krajowy Związek przemysłowy zajął się odrazu powierzonym mu zadaniem z wielką gorliwością i zapobiegliwością i dziś już stał on się jedyną niemal w kraju instytucją, w której cały prawie drobny przemysł krajowy znajduje trwałe poparcie i pomoc w kierunku organizacji zbytu i dostaw, a za czem idzie i organizacji wytwórstwa. Czynność agencji handlowej Związku przemysłowego musi jednak w znacznej części polegać na zaliczkowaniu licznych, a drobniejszych przemysłowców pozbawionych kapitału obrotowego i jest to poniekąd główny punkt całej akcyi handlowej kraju, jeśli idzie o skuteczną konkurencyę z kapitalistycznie silnym przemysłem pozakrajowym, który się na każdym kroku narzuca, dając nadzwyczajne ulgi i ułatwienia co do terminów i sposobu spłat należności. Temu zadaniu sam kapitał udziałowy Krajowego Związku przemysłowego nie jest w stanie podołać i dlatego poparcie i wzmocnienie akcyi Związku jako agencji handlowej Wydziału krajowego nie tylko przez podniesienie subwencji na wydatki na razie nieprodukcyjne, jak n. p. na koszt reklamy, katalogu przemysłu krajowego i t. d., lecz i znaczne podniesienie pożyczki krajowej na cele udzielania zaliczek producentom drobnym a środków materyjalnych pozbawionym okazuje się niezbicie potrzebnem i wskazanem.

Ustawą z dnia 14. kwietnia 1893 r., uchwaloną na lat 10, zapewnione zostały krajowym przedsiębiorstwom przemysłowym ulgi podatkowe. Ustawa ta jednak w roku bieżącym przestała obowiązywać. Wobec jednak niezaprzeczonych korzyści, jakie ona przemysłowi krajowemu przynosi, komisya wypracowała projekt nowej ustawy na następnych lat 10, uchwalony przez Wysoki Sejm dnia 8. lipca 1902, sankcyonowany dnia 17. kwietnia 1903, w którym prócz objętych dawniejszą ustawą uwolnień od krajowych dodatków do podatków, wprowadza postanowienia nowe i dalsze ulgi podatkowe, jak n. p. dla przedsiębiorstw założonych dla wytwarzania i przenoszenia siły motorycznej na cele przemysłowe, dla rozszerzonych i udoskonalonych zakładów przemysłowych i dla spółek, które to ulgi bezsprzecznie na rozwój naszego przemysłu nie pozostaną bez wpływu.

Nadmienić tu jeszcze wypada, że Wydział krajowy i komisya dla spraw przemysłowych dokłada wszelkich starań, by ułatwiać i popierać zbył produktów krajowego przemysłu, a wyrazem tych usiłowań są liczne okólniki Wydziału krajowego do wszystkich Zakładów, podlegających Wydziałowi krajowemu, by przy zaspakajaniu swych potrzeb dawały bezwzględne pierwszeństwo wyrobom krajowego przemysłu.

Krajowy fundusz przemysłowy wynosił z końcem 1902 roku 1,500.012 k. 62 h., z czego pożyczek było na 1,386.316 k. 62 h., zaś ulokowanych czy to jako udziały w pojedynczych przedsiębiorstwach przemysłowych, czy też w Banku krajowym było 113.696 k. Rozdział pożyczek według rodzaju przemysłu przedstawia się, jak następuje:

przemysł metalowy	332.613 k. 69 h.
„ tkacki	144.354 „ 16 „
„ drzewny	144.093 „ 24 „
„ skórnny	140.799 „ 43 „
„ keramiczny	89.895 „ 07 „
inne gałęzie przemysłu	534.561 „ 03 „
	<hr/>
	1,386.316 k. 62 h.

Pożyczek wydano w r. 1902 razem 241.400 kor. wyłącznie drobnym i średnim przemysłowcom. O wydatniejszym wspomaganiu drogą pożyczek przedsiębiorstw większych dotąd mowy być nie mogło, z powodu braku odpowiednich funduszków. Projektowane powiększenie funduszu przemysłowego niewątpliwie przeszkodę tę usunie.

Biuro komisji utworzone jeszcze przed laty 16-tu dotychczas nie uległo zmianie a całemu nawałowi pracy podołać musiał jeden jedyny urzędnik sekretarz komisji. Nic też dziwnego, że od szeregu lat czyniono zabiegi by personal biura powiększyć i w ten sposób dać biuru możność wydołania z dnia na dzień niemal rosnącym agendum i obowiązkom biura. Wystarczy wspomnieć, że w ciągu ostatnich lat 12-tu t. j. między rokiem 1900 a 1902 liczba szkół zawodowych i warsztatów naukowych oraz szkół przemysłowych uzupełniających wzrosła z 37-miu na 96, a stan pożyczek udzielonych z funduszu przemysłowego wzrósł w tym czasie z 291.072 K. na 1,190.289 K. Cyfry te dowodnie wykazują jak szybko i niepomiernie wzrastają agendy biura, a gdy się weźmie na uwagę obecny tak poważny, a całe społeczeństwo nasze tak przejmujący ruch w kierunku przemysłowego odrodzenia kraju, ulegać nie może wątpliwości, że biuro komisji reprezentowane dotychczas przez jednego tylko, niezwykle gorliwością i pracowitością odznaczającego się, leez dziś już nad siły obciążonego urzędnika, nadal w obecnym składzie olbrzymim swym obowiązkiem wydołać nie będzie w stanie i bezwarunkowo wydatnie wzmocnionym być musi.

Z powyższych względów i uznając w zupełności zapatrywania któremi się kierowała komisja dla spraw przemysłowych oświadcza się komisja sejmowa przemysłowa za powiększeniem biura komisji w sposób przez Wydział krajowy proponowany i wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego względnie komisji dla spraw przemysłowych z czynności w zakresie przemysłu krajowego, zasiłków, stypendyów, funduszu przemysłowego, oraz wewnętrznej organizacji komisji.

II. Sejm ustanawia w biurze krajowej komisji dla spraw przemysłowych trzy stałe posady urzędników z wszystkimi prawami i obowiązkami urzędników stałych, będących w służbie Wydziału krajowego, a mianowicie:

1. Sekretarza ze stałą roczną płacą 4800 K dodatkiem aktywalnym o rocznych 480 K i z prawem do trzech dodatków pięcioletnich po 400 K rocznie.
2. Referenta przemysłowego ze stałą roczną płacą 3600 K dodatkiem aktywalnym o rocznych 720 K i z prawem do trzech dodatków pięcioletnich po 300 K rocznie.
3. Aplikanta conceptowego z rocznem adjutem 1400 K rocznie.

Przewodniczący:

A. Lubomirski.

Sprawozdawca:

Mycielski.

